

SZERKESZTŐI SZALLÁS

Megjeleni a lap hetenként háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.
 Ára évnegyedre 3 ft. c. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért elsőször 7 kr., másodsor 6 kr., harmadszor 5 krajczár, 4. és minden hirdetés után 30 kr. beléggel. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
 A nyilatkozati czikkok sora után 15 kr. előleges beutalás mellett a szerkesztőbeágy czimzódik.

Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Összesen

Kiadás

Osszes kiadás . . .	1,250,742
S ily több a bevétel a kiadásnál . . .	3.270.369

Összesen

Összesen	4,250,739
----------	-----------

Összesen	6.161.420
----------	-----------

Összesen 2.230

Kiadások

Összesen 5 846 696

Osszesen	5,846,696
S ily több a bevétel a kiadásnál	4,567,693

Összefoglalás

Összesen 6,333.561

Összesen 7.071.558

A jövedelmek összesen 408.752

[illegible]

A jövedelmek összesen	13.836.253
-----------------------	------------

Összesen : : : 6.156.890

S így több a bevétel a kiadásnál	7,679.363
--	-----------

Végteér megjegyzendő, hogy az Erdélyen kívül eladott só nincs a jövedelembé számítva, de a reá tett költség Erdélyre számítódik. H. H.

(D) Ezen czim alatt jelent meg Kovács Lajosnak általunk már említett röpirata, a melyről azt híresztelték volt — nem tudjuk mennyi részben alaposan? — hogy a magyar korráknál tudtával jelent volna meg. E röpirat még az itteni könyvtárusoknál nem kapható, reméljük azonban, hogy pár száz példányt fognak leküldeni, minthogy a megoldást körülí nézeteket jogtudományi szempontból tanulmányozni Erdélynek is érdekében, s Kovács Lajos egykor az „Erdélyi Híradó”-ban sokkal ismeretesebbé tette publicistikai tollát, hogyssem felszólalását az itteni közönség figyelemmel ne kísérené.

Mi e röpirat taglalására sem az idő, sem a sajtóviszonyokat nem látjuk alkalmasoknak, ámbár azt hisszük, hogy érdekes közjogi vitát lehetne kifejteni, minthogy a röpirat észszel van írva, s álláspontja a 47- és 48-asok eszméi közt áll, sőt inkább közelet a 48-iki eszméhez, minthogy inkább ez alapon hiszi a kiegyenlítés lehetőségét.

Ily taglalásoknak azonban a mellett, hogy a sajtóviszonyok erre nem kedvezők, időszerezését sem látjuk, mert részünkről, miután meggyőződünk, hogy a jelenlegi kormány szigorúan tartja magát az öszkolotmány és birodalmi tanács, s általában a februári patens eszméjéhez: úgy hisszük, az ily röpiratoknak politikai borderejök nem lévén, csak annyiban kelhetnek figyelmet, a mennyiben irodalmi értékek lehet. És Kovács röpiratától ezen értéket nem lehet megtagadni, a mennyiben közjogi eszméket fejteget, s az állambáztartás körül figyelemre méltó statisztikai számolásokat tesz, a melyeket tudnunk nem fölösleges.

Elvileg azt hisszük, hogy a kiegyenlítési
röpiratokkal hazánk politikai kérdésének sen-

ki sem használ, annál kevésbé minél gyakorlatiabb projectumokkal áll elé; midőn látjuk, hogy nincs oly gyakorlati indítvány, a melyre a másik oldalon bármit is beaderítsek.

Ily helyzetben a gyengébbeket politikai hitőkben és összetartásukban ingadoztatják a nélkül, hogy a háttérben biztosítékkal bírjanak, hogy a programjuknak a közvélemény általi elfogadása a kormányt és –alkodott meggyerendi az ily elfogadott kiegyenlítői eszméknek. És mi nem kívánjuk, hogy nemzetünk kebeleben a Taleyrandi jellem kifejlődjék; az nem rontja meg Franciaországot, hol a nemzet egy, s hol bármint elv szerint foly a kormányzás, mégis csak a nemzet kezében áll a hatalom. A mi sorsunk egészen más, nekünk barezi időben szilárd és mindent áldozni kész katonai, békében megrendíthetetlen politikai jellem kellett, ez egyedül tartott meg évszázadok küldelmünkben, s ez egyedül képes jövőre is fentartani.

Nem kedves ugyan azon végzetes állás, mely minket oly nagy tömeggel s hatalommal szemben fentartókká hívott volt meg; harczidőkben mi védettük a hazát, míg a közöttünk élő idegen népek, mint jobbágyok harczolni nem tartozván, megkímélték a hazától a legdrágább áldozatot, és ők szaporodtak, míg mi fogytunk; békében szintén nekünk jutott a passivitás nehéz harcza.

Azt hiszszük tehát, hogy minden kiegyen-
lítési javaslat csak a politikai jellemet ostromolja, ha írójának nincs hátteri biztosítéka
a kormánytól, hogyha eszméit a közvélemény
elfogadja, a kormány kész leendő azon eszmék
álláspontjára állani.

Csak akkor és ott lehet szükség a penitenciára, a hol tudva van, hogy a hit malsztja bizonyos. Mi a magyar kérdésnek az ő alkotmány alapjani kiegyenlítése feletti vitákat ez idők szerint csak annyiiban nem lát-

juk meddőknek, a mennyiben lefelé zavarják a közfelfogást, s a kedélyben alaptalan gyant vagy habozást keltenek.

Nem osztjuk a röpirat azon nézetét, hogy a passiv magatartás eltemet. Gyöngit, nagyon gyöngit, szegényit, aláz, de el nem temet.

A magyar kérdést ki lehet egyenliteni, de a kiegyenlítésre zaklató röpiratoknak nem látjuk alkalmas korszakát most.

Austria nagy tényekbe vegyült a külföldön. Hadesapatai Holstein felé nyomulnak; Olaszország felől fenyegetve lehet; Lengyel tartományai a lengyel forradalom véres eredményei által kétségbeesetten izgalomban vannak; szövetségi állásait a külfölddel csak a kabinet tudja, összekötéseit, kilátásait az ismeri: a mi előnyt vagy hátrányt a solferinói napok utáni politika kivivott, az a mostani ministerium műve, e politikát most a beállott következmények percében nehezen hiszszük megváltoztathatónak.

Az olasz hadjárat bebizonyította a Bach-féle abszolutisták rendszer erőképességét; a mostani európai bonyodalmak a mostani államminister politikájának lesznek kísérletei, valamint egy részben következményei. Nehezen hiszszük, hogy az osztrák belpolitikában a nagy próba percében legyen változtatás. A mostani rendszernek szintén át kell esni a tűzpróbán; máskülönben, ha egy visszatérés esetében azon régi viszonyhoz, mely Austriát ekkorig fentartotta, valamely kudarc érne a külpolitikát, azt azon rendszer megsemmisítésének tulajdonítanák, a mely most a kormányon uralkodik.

Mi tehát, a mint már a múlt hetekben is mondtunk, meg vagyunk győződve, hogy bármint beszélj Hartig gróf a felsőházban s bármennyire pengették a lapok a kiegyenlítés szükségét, e percekben az osztrák kormány alkotmányunk restitúciójára, tehát a kiegyenlítés lehetőségére nem gondol.

Nem vesszük tehát a kiegyenlítési programokat másképp, mint egyszerű tanulmányokat vagy elmefuttatásokat, s Kovács Lajos fenemlített röpirata, a mint végszavaiól látszik, szintén csak tanulmánynak tekintetik íróját által is, midőn eszméinek közel sikerével nem bíztak, s inkább csak arra törekszik, hogy „legalább alapot teremtsen a szerencsésebb utódoknak.” Éppen azért nemzetünk nem adhat nyomatókat azon vádakra, melyek a különböző röpiratokban a magyarok magatartása ellen írtak felhozatalnak; mert igaz, hogy Mohamed azt mondta egykor, hogy ha a hegy nem közeledik feléje, ő fog ahhoz közeledni; de Mohamed fey-

verben állott, és akkora birodalomnak volt ura, mely a hegyet széthordani képes lett volna. A béke politikában az embernek emberrel kell értekeznie, kiknél is közös közlekedés műszerei nem hiányzanak.

E szerint mi Kovács röpiratát a csak irodalmi és tudományos s általában jogfejtető szempontból tartjuk figyelemre méltónak, s bármennyire hirdették, hogy a magyar korlátok inspirációja alatt íratott, azt hisszük, hogy az osztrák ministerium még ezen röpirat álláspontját sem fogadja el; sőt közelebb áll ahhoz — a mint már a lapok hirdették is — hogy a Királyhágon túl is a nem magyar nemzetiségek által effectuáltassa februári eszméjét, a mint ezt Erdélyben elkezdé s folytatja.

Mint hogy azonban hiszszük, hogy jöhet idő, midőn az uralkodóház maga fogja visszaállítani a magyar nemzetnek törvényeiben s szerződéseiben biztosított s szentesített viszonyait, ez idők céljainak előtanulmányozását szükségtelennek nem látjuk, és így Kovács Lajosnak sok publicistai képességgel írt röpiratát sem tartjuk méltatlannak a közönség figyelmére.

Lapunk tere nem engedi annak tüzetes ismertetését; ez okból csak egy pár szakaszt fogunk abból jövő számunkban közölni, a mennyiben a munka e része oly statisztikai számolatokat tartalmaz, melyeket nem árt minél szélesebb körben terjeszteni. Legjobb azonban e sok ismerettel írt röpiratot megszerezni.

Egyéni nézetek a népnevelés ügyében.

Maros Ujvár, jan. 14.

Midőn ezen igénytelen cikk írásához kezdék, nem hiúság, nem szemrehányás avagy kártható szándék vezette tollamat, hanem buzditva éreztem magamat a népnevelés közérdekű szent ügyében elmondani egyéni szerény véleményemet, még pedig nem elfogult kebellem, mintha a legjobbat mondanám; hanem azért: hogy e tárgyhoz mások is szólva, eszméink tökéletesedjenek, s így tovább jutván, bár csak egy-egy porond szemcséket vihessünk a népnevelés nagy építetűek alapjához. Szólan kívánok azért, mert minekutána hiszem, hogy én s magamhoz hasonló kis emberké, ezen nagyszerű épület körül a legigénytelenebb munkások lehetünk; óhajtam volna: hogy a legderebb fők, ezen tárgyról gondolkodva s szólva, olyan útát fedezzenek fel, melyen nem egy nemzet, nem egy felekezet, hanem a körünkben élő emberiség, a polgárosodás igaz mezején tökéletesedésnek céljához haladhasson.

Franklin, ha meleg szobájában felfedezheti vala a villámhárítót, bizonyosan nem ment volna legnagyobb égi vihar idején, érez sodronyával magas hegyekre fel. Guttenberg, ha egyszerű betűi helyett Kligel gépét találja

vala fel, úgy az 400 s néhány évek múlva nem bukott volna meg, s bizonyosan hamarabb születik vala azon gyors sajtó is, melyen ma Európának legnagyobb lapja — bámulásig rövid idő alatt — nyomatik. Mi is, ha fejünkben összpontosítva találunk a mindenkori előtt még eddig ismeretlen legtekélyesebb: úgy készen kidolgozva adhatnók azt a nagy közönség elébe; de véleményeinknek elsőbb ki kell állni a bíról harcosok csatáját; az eszmecserék, surlódások, nézetkülönbségek és az oppositók — véleményem szerint — e téren is oly szükségesek levén éppen, mint akármely más kérdésű tanácskozássokban.

A dévai t. lelkész-testvér fölismerete „Tendőkink a népiskolák szervezetében” megjelent és jó célból származott cikkem irányát, s — mint kellett — nézetkülönbségét, az ezután még megjelenendő népiskolai tanrendszertünk egyformásítására nézve (mert én nem a jelenleg levő, fötanodák rendezésére 1861-ben kiadott „Szervezeti Javaslat”-ról szólottam, noha annak az elemi oktatások illető utasításait népiskoláinkra nézve is, helyállás szerinti megválasztás és okos alkalmazással használhatónak találok) megtevén, saját nézeteit közölni e téreni szent kötelességének ismerte.

Vajha mindazok, kiknek lelkében ezen ügy iránt buzgóság, vonzalom és képesség lángja ég, lépnek fel a nyilvánosság terére, világosítani százakat s hatni ez által ezerekre, milliókra !

Nem ezt követeli-e tőlünk Erdély minden népeinek alsóbb osztályában tapasztalható tudatlanság és erkölcsi vesztség? Nem szől-e fel világít, papot, tanítót s mindenkit, legalább a jövő nemzedék fejlesztési munkálata, hogy lassankint tisztítsuk a miveltetésnek útait, egyengessük az erkölcsiéneket ösvényeit? Részemről úgy vélem, hogy egy ilyen századokra ható szent ügy érdekétől visszavonulni nem volna egyéb, mint bűnös részvétlenség.

Minekutána „K. Közlöny” idei 1. 2-ik számaiban Hátszegről és Küküllőmegyéből két oly közlemény jelent meg, melyek közül egyik is elegendő arra, hogy a köznép tudatlanságának, erkölcsi fajtlanságának bizonyítványul szolgáljon Erdélyben; elegendő arra, hogy a miveltetést Dsinging-Kháan rabló, gyilkoló és égető csordái véle nálunk tanyázzon, vagy egy szánó és megvető plántást vessen szegény hazánk miveltetési állására; ha igaz, a mit nem láttam, csak hitelt érdemlő egyéniségtől hallottam, hogy nemes Alsó-Fehérme-gye törvényszékénél, az új évi legelső bejelentés is gyilkolási eset volt, melyet még többek is követtek volna: valóban el kell rémülni a szomorú és borzasztó események halásán; valóban követeli népnevelésünk országos ügye, hogy a felett komoly szemlét tartva, czélzertűbb szervezetről gondoskodjunk!

E tárgybéli gyarló belátásom, három gyö-keres hibát vél létezni, s e háromnak kijavítását látni korszerti szükségességgnek, melyekről rendre, ha a t. szerkesztő ur becses lap-

jában elfogadják, *) folytatólag fogok szólni a jövő számban.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Bethlen, jan. 10.

Közelebből magán ügyben megfordulva M. Nemegyén, olyan dolgoknak jöttem tudomására, melyeket nyilvánosságra hozni édes kötelességemnek ismerek.

Egyik dolog, mi engemet annyira kelle-mesen lepett meg az: hogy Középfalván lakó mlgs Földvári József ur m. nemegyén szépen jövedelmező malmának havonként egy 24 órai vándját az ottani ref. lelkész és iskolatitók között bizonyos meghatározott arányban felosztandó alapítványozta, s az illetők az új év 1-ső napján már ezen javadalmat kezdték is élvezni.

Mentől nagyobb korunkban a vallásos intézmények iránti hűledezés, annál nagyobb elismerésre s hálaára kötelezte anyaszentegyházunkat s illetőleg azon egyházat az adományozó m. ur, annyival is inkább, mert akár hány fő ur vont el napjainkban hasonló javadalmat lelkészekről, melyet pedig a buzgó elődök közélelőleg hagytak az unokáira.

A másik, mely kellemesen lepett meg, az, hogy a templomot kívül helől szépen kijavítva és kicsinosítva találtam; kökerítését pedig jó karba hozta. Ebben is szép része volt mlgs Földvári József urnak.

Fogadja el újévi üdvözlétl a méltóságos ur azon szívbeli fakadt jó kíváncságot: hogy a Mindenható sokáig éltesse hazánk, anyaszentegyházunk s kedves családja méltó örömeit! hadd találkozzunk ezután is mint eddig gyakran nevével s tetteivel ott, hol a hazának s anyaszentegyházunk férfiakra s tettekre lesz szükség.

A m. nemegyey egyház külső élete valóban virágzásnak indult, s hogy belső élete is karöltve fog haladni, arról kezeskedik jelenlegi buzgó lelkésze Csejdi István ur.

Ha m. Földvári Sámuel urnak is áll meg azon régi szándéka s illetőleg ígérete, mit sokszor voltam szerencsés hallani, miszerint a jelenlegi időtlen hang, inkább csengették mint harangok helyett, vagy mellőlők egy szép harangot fog öntetni, nevét azon egyházból megörökítendő, melynek multja mindenütt a Földváriak szép tetteivel ragyog: úgy öröm lesz ezen egyházunkra gondolni.

Csűrös József.

Gernyeszeg, jan. 10.

Bármely nemzet miveltetési állapotának s öntudatos életrevalóságának egyik legbiztosabb thermometera a népiskolák állapota. A nemzet életfájának gyökere a nép, s e gyökér ápoló kertészei a népiskolák. A fa lombjait letéphetik, s ágait letörölhetik a viszontagságos idők, de ha a gyökér erős, a fa

*) A népnevelés lapunk egyik jelszava.

Szerk.

TÁRCZA.

AZ ERDÉLYI SZÁSZOK MAGATARTÁSA

1860 october 20-dika óta

Történelmi vázlat

Halmágyi Sándortól.

(Folytatás *)

E felirathan ¹⁾, mint látjuk, a februári patens iránti később oly bő ragaszkodásnak még előszele se fuvall.

A július 5-diki ülésben az ügyrendtartás tárgyalása alkalmával végre kimondatott, hogy a szász nemzeti gyűlés ülései nyilvánosak. A más napi (6-diki) ülésben tehát várni lehetett, hogy nagy számu hallgatóság fog megjelenni; de a közönség számára kijelölt helyen (nicht ein einziger Zuhörer erschein) egyetlen hallgató se jelent meg ²⁾. Ez ülésben meg-határozák, hogy a nemzeti egyetem mellett eddig alkalmazott hivatalnokok és szolgák jelenlegi állomásaikon változatlanul meg-haggyassanak; törvénykezési szolgálatra az egyetemhez, mint főbebezési törvényszékhez, szász nemzetbeli cs. k. hivatalnokok s esetleg a követek közül vétessenek fel egyének; két titkár, egy ígató, egy sorozót és egy vagy több díjnyokot azonnal nevezzen ki az elnök-ség; Löw Vilmos szerdahelyi követ vegye át a főállamügyészi teendőket.

A július 8-diki ülésben — már nagy számu hallgatóság jelenlétében Szászsebes (román) követi a „Szászország” (Sachsenland) elne-

vezés ellen tiltakozást adtak be, az Aprobata-Compilatóból, Lipót hitleveléből s több más törvényekből idézetekkel mutatván meg, hogy Erdély három nemzetiség szerinti három külön területből állott ugyan, de egy ország volt, egy országyűléssel, egy királyi kormány-szék alatt s „fundus regius”, „universitas nationis Saxonicae”, „szászág” nevezetek alatt van említve a törvényekben, minél fogva a „Sachsenland” elnevezés törvényellenes lévén, kívánják, hogy vagy „fundus regius”-nak vagy „a szász nemzeti egyetem hatósága alatti terület”-nek nevezessék. Szászsebes kö-vete Papp külön is adott be óvatát az említett elnevezés, s általában a román nemzetet kizáró, lealázó régi visszaélések alapított ügyrend ellen. Ezen óvások felolvastá-ván az említett ülésben, az elnök báró Salmen fel-hozta, hogy Báthori Istvánnak a statutakat megerősítő oklevelében a szászok földé „terra saxorum” név alatt említettik, minél fogva a „Sachsenland” kitéltelt teljesen igazoltnak nyil-vánítja ³⁾. Ezen ülésben a különböző szász hatóságoknak 21 indítványa referáltatott: u. m. Medgyes kéri, hogy a nemzeti gyűlés eszközölje a nyomasztó adó leszállítását, bélyeg-és dohánymonopolium eltörlését; úgy szintén a cs. k. közjegyzői hivatalok eltörlését, mivel ezeknek intézménye az alkotmányos szabad-ságú intézményekkel nem egyeztethető; Besz-terez szabadelvűbb választási törvény készí-tését, Segesvár a „Sachsenland” határainak czélzertűbb kikerekítését stb. indítványozták ⁴⁾.

A „Sieb. Bote” július 10 diki számából látjuk, hogy az erdélyi ágostai evang. (szász) egyház főgondnoksága még május 24-dikén Dr. Binder Pál superintendens elnöklete alatt tartott üléséből egy körrendeletet boc-sá-

tott ki az alárendelt szász egyházközségek-hez, melyszerint államminister, Schmerling lovag ur, a császár által 1861 május 1-jén a Reichsrath megnyitása alkalmával tartott trónbeszédből szükséges mennyiségi nyomtatott példányokat küldött le, a melyeket a főconsistorium teljes késszéggel utasítás szer-int kiosztani rendelt ⁵⁾.

A szász nemzeti gyűlésnek július 5-diki ülésében 211 — 1861 univ. szám alatt határo-zatilag megállapított ügyrendtartás eredeti szö-vegben olvasható a „Sieb. Bote” július 17-ki számában. Múlt, hogy közelebből ismerjük. A bevezető részben kimondatik, hogy amár az 1860 oct. 20 diki diploma és arra vonat-kozó későbbi császári rendeletek és kormány-kibocsátványok a soha el nem évtől erdélyi szász municipalis alkotmánynak nem lehetnek jogforrásai, de mindenesetre annak feléleszté-sére hálátérdemlő eszközül szolgáltak. Ennél-fogva a szükséges jogfentartás kijelentése mellett az említett császári és kormányrende-leteknek érvénye, a mennyiben az erdélyi szász municipalis, anyagi és lakai polgári és bűnvádi jogot illetik, csak egyidőre ismerte-tik el. A szász nemzeti gyűlés módosítási jo-gára támaszkodva, első kötelességének ismeri az említett császári parancsolatokat és kor-mányrendeleteket a maga számára összhang-zásba hozni a régi törvényekkel és intézmé-nyekkel. Az ügyrendtartás e végett megállapítatik, de csak ez alkalomra. Az első szá-kasz a szász nemzeti gyűlés törvényhozási, közigazgatási és gazdasági ügyeinek mikénti ellátásáról szól, s legelőször is megszabja, hogy ennek a régebbi alkotmányos alakban kell történnie (2 §). E szakasz áll 2—15 cikkelyből. A 11. § szerint, ha bizo-nyos tárgyat a szász nemz. gyűlésben a vita befejeztetett, s az elnök nyilatkozott, őt tag

kívánatára még szavazás alá bocsátandó a kérdés és a szavazás, kivéve a választásokat, mindig nyíltan szóval kell, hogy történjen a követek székjeinek sorozata szerint. A másod-ik szakasz áll 16—18 cikkelyből, s a szász nemzeti gyűlés bírósági hatásköréről szól. Miután — ugymond a 16. § — az 1861 mart. 31-diki legmagasabb határozat szerint a szász nemzeti gyűlés a szász földet (Sachsen-land) illetőleg a felosztatott cs. királyi Ober-Landesgericht hatáskörébe lép, új törvények hozataláig, mint felbívási tszk. egyidőre azon alkalmazható vagy megfelelő formák szerint fog bíraskodni, melyek a felosztatott cs. kir. Ober-Landesgerichtnél érvényesek voltak. A 18. § szerint a törvényszéki senatusok alakulásánál a sz. n. universitás alkotmányos szabályai szerint lehetőleg minden követ részt veend s a kiadványok „a szász nemzeti gyű-lés mint Appellationsgericht nevében” fognak kiszolgáltatni a nemzeti ispán vagy helyettese és egy jegyző aláírásával. A harmadik szakasz a 19 és 20-dik cikkelyből áll, s közös (gemeinschaftlich) határozmányokról szól, melyek szerint az alkotmányos elnök az ülésekben mindig a nemzet ispanja, vagy mint ők szeretik nevezni „gróf”-ja; ennek akadályoztatása esetében pedig a teljes gyű-lésben a szebeni első (idősebb) követ elnököl. A törvényhozási, közigazgatási, s gazdasági ügyek tárgyalása nyilvános. De kivé-telesen titkos ülések is tarthatók, ha a többség kívánja. Az ez iránti indítványt 5 tag kívánatára az elnök mindig tartozik megtenni. A hallgatóságnak egyáltalában nem szabad véleményét nyilvánítani egy hang által se. A törvényszéki tárgyalások nem nyilvánosak ⁶⁾.

(Folytatjuk).

¹⁾ „Sieb. B.” 1861. 141. sz.

²⁾ Lásd a „K. Közlöny” 1. 2. és 4. d. számait.

³⁾ „Közlöny” 1861. 109. d. szám; ere-deti szöveg: „Sieb. Bote” 1861. 138. d. számában.

⁴⁾ „Sieb. Bote” 1861. 136. sz.

⁵⁾ „Sieb. B.” 1861. 136. 137. sz. „Közlöny” 1861. 111. sz.

⁶⁾ „Sieb. B.” 1861. 137. sz.

⁷⁾ „Sieb. B.” 1861. 137. sz.

ajból kibaj, kinövi lassanként veszteségeit s mentve van az enyészettől. E nemes meggyőződéstől áthatva bennük lelkebb nagyjai, dacára annak, hogy munkásságukat s alkotászságukat bizonyoslag egysezer vette annyi felőlről igénybe: nem feleltek el a jövőre is gondolni, s nem lankadni megbozni ha zafas áldozatukat a népnevelés oltárára is.

Egy ily nemes áldozatot tett id. gr. Te leki Domokos ur ő mlga Gernyezezen, a hol a poroszországiak mintájára egy oly népiskolát építtetett, mely példányul szolgálhat mind a falukon, mind a városokon épüldő népiskoláknak. A cseréppel fedett nagy kőépület felét a tanterem foglalja el, mely 120 tanuló fogadhat be. A beálott új évben nyitott meg legelőbb, s eddigelé már 95 növendéket számlál. Az épületet kettő osztó folyosó egyik végén a fiúk, a másikon a leányok számára van nyitva a tágas bejárás mintegy számításra arra, hogy idővel, ha a kedvezőbb viszonyok lehetővé teszik, külön tanuló fogadhatni a leányövéndékeknek, a tantermet egy kőfal által két részre lehessen osztani. Az épület másik felét a tanító szobái, könyvtára és kamrája foglalják el. Az iskolatelekek közepén fekvő az épület, biztosítja az előtte levő tért játékhelyül a gyermekek számára, s elkülöníti a háta meglett levő udvartól a gazdasági épületektől. A homlokzat négy szegletű körbe a következő blbiat idézet van véve: „A ki szereti az ő fiát, idején bölcsességre tanítja azt.“ Péld. 13. 24. és ez alatt e sokat jelentő két szó: „A népet a néppel.“

Méltánnyal kell felemlenünk, hogy a falu szorgalmas lakói buzgó kurátorok idős. Vajda Péter vezetés alatt megtehték mindazt, a mi töltik telbetett, hogy régi, rozszant iskola helyett egy újat, jobbat építhessenek. A részben termelt gabonájuk jövedelmét erre fordították, s a legnagyobb nyári munka idején is a szükséges gyalog és szekér: napszakták biven megtehték. De hogy buzgó igyekeztüket ilyen szép siker koronázta, azt a mlgs. grófnak köszönjük, kinek ez iskola tett áldozata megbaladja az 5000 frtot.*) A népet s a néppel építettett fel e szép iskola, melynek, hogy nemesak külalakja, de belső léte is mintánul fog szolgálhatni népiskoláknak, azt a helybeli lelkes N. t. Szentkirályi János esperes urnak ismert ügyszeretete s fáradhatlan buzgó tevékenysége, valamint helybeli néptanító T. Gergely József urnak e pályán annyi éven át szerzett tapasztalása és nem lankadó igyekezte után bizton reméljük.

Nem hagyhatjuk említetlen T. Gáti Gábor urnak az iskolai könyvtár számára készüldő könyves szekrényre tett ajándékát, 20 ft. A nép bizonynyal halás emlékeztetébe zárja mind azok nevét, a kik iskoláért áldoznak és fáradoznak.

A történelem emléke építményei a mult nagyságát hirdetik; a népiskola a nemzet jövőjének monumentumai.

Paal F.

14. Várasárhely, január 5.

A k. vásárhelyi ev. ref. egyházban az egyházat, egyházi személyeket s a mult évben megindult iskola-alapítók érdekében, ezen új évben, „új év ajándék“ gyanánt tett adományokat kívántam a nyilvánosság terén felmutatni, egyfelől magam igazolására, másfelől a buzgóság nevelésére, mert valakik áldoznak egyház- és iskolára, méltók azok, hogy nevük a nyilvánosság előtt is fel legyen muttatva.

A nemes cselekedet a következő adományok küldettek be: ns. eszmadiacsezh az iskolatöke nevelésére 40 ft, egyházi személyzetnek 4 ft, timárezh iskolatökére 40 ft, mézáróscsezh az iskola tökére 100 ft, egyház- és személyzetének 36 ft, fazakascezh az iskolatökére 4 ft, szőcscezh az iskolára 6 ft, egyház- és személyzet 5 ft, szőcscezh iskolára 8 ft, egyház és személyzet 8 ft, asztaloscezh iskolára 2 ft, egyház- és személyzet 4 ft, lakatos-, kovács-, pléhes egyesüldéhek az iskolára 2 ft, egyház- és személyzet 2 ft, kalaposezh iskolára 1 ft, egyháznak 2 ft. Továbbá egyesek által tett adományok az iskolatöke nevelésére a következők renddel: Szőcs József 1 ft, Szőcs Bálint 1 ft, Szőcs Bálintné 1 ft, Szőcs János 1 ft, Szőcs Jánosné Tóth Otília 1 ft, Nagy Bálintné özvegy 1 ft, Jánosó István 1 forint, Szacsai János 1 ft, Szőcs József algondnok 2 ft, Nagy Mózes ügyvédné 1 ft, Benkő Pál főbíró 2 ft, Réthi József 1 ft, özvegy Boka Mihályné 2 ft, Tóth István 5 ft, Sehesi Rózsalia 1 ft, Kovács Áron főgondnok 5 forint, özvegy Fülel Sámuelné öreg egy 50 forintos status kötelezvényt. A nemes mézáróscsezh ifjú társasága 5 ft, Kovács Izra főcezhmester, neje Benkő Teréz, leányai: Róza, Vilma és Mari 10 ft, Csizsár Mihály és neje Kovács Mili 2 ft. A mult évben gyűlt töke kamatja 99 ft 78 kr. Jánosó Mózes kereskedő 5 ft, Balog Sándorné Kovács Anna, le-

ánya Mari és fia Gyula 3 ft, Kovács István szőcs 4 ft, Szabó Elek 1 ft, 2 dik halotti társulat 2 ft, első halotti társulat 5 forint, Dézsi János 1 ft, Török Bálint 2 ft, Nagy Dániel 1 ft, a határőrség 19 ft 20 kr, Binder József 1 ft, Benkő Sándor 2 ft, Szőcs Sámuel kereskedő 5 ft, Hankó László 2 ft.

Fogadják ezen áldozni kész társulatok és egyesek az egyház és nevelés szent ügyében tett kegyes adományukért ezen ügyek nevében a köszönetet. Adjón az ég ura más egyháznak is ily lelkes buzgó tagokat, akkor nem fog az egyházi élet és nevelés parlagon heverni.

Székely János,
ref. pap.

KÜLÖNFÉLÉK

— A kolozsvári jótékony nőegylet által f. hó 14-ke rendezett álarozs bál, mint halljuk, több mint 560 frtot jövedelmezett.

— Az erdélyi negyedik nemzet egyik érdemes tagja, a kinek még volt némi érzéke Erdély ő alkotmányai iránt, S ipotari u osztrák birodalmi tanácsos e földi lét köréből végkép elköltözött oda, a hol a valódi egyenlőség elve uralg, mivel ott nincs szó nemzetiség, vallás- és rangkülönbségről. S ipotari, mint írják Bécsben halt meg. Béke poraira!

— Szerdahelyszéken Kis-Apoldon a román nemzet némely nagy férfiai követti költségek fedezésére, mint a „H. Ztg.“ beszéli, minden házra 2 frtot róttak, s minthogy ezen nem kevesebb mint fejedelmi adó megfizetésétől némelyek vonakodtak, mintegy 15 kisapoldit, mint állítják, fogságba indítottak Szerdahelyre, de 200 kisapoldi utánuk eredt és szabadonbocsáttatásukat követelte, s csak azon ígéret tételre oszlottak el, hogy amazok szabadonbocsáttatnak, a mi csakugyan meg is történt.

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője jan. 10-ről kelt soraihoz következőleg szól: Nagy újságot mondok — írja — megépíthet, hihetlent, s mégis igazat. Itt Bécsben néhány nap óta forradalmi közlőny jelenik meg, gunyjára a szigorú sajtó-törvénynek, dacára a figyelmes Staatsanwaltnak — a rendőrségnek mindig nyit szembe előtt. E lap rendszeren jelenik meg, kihordatik, szétküldötik, mintha a világnak legjamborabb lapja volna, világos nappal. A különféle forradalmi kormányok, comiték és comitátok rendeleteit még eddig ugyan nem közli: azt alkalmasint későbbre hagyja, míg majd szert tehetett egy kis olvasó-körre; de vezércikkjeiben védi a forradalmi tények jogosultságát és érvényét. A t. olvasó bizonyosan azt hiszi, hogy élez lesz a dolgnak vége. Nem biz az Komolyan szólók, a forradalmi közlőny a „Constitutionelle! Österreichische Zeitung!!!“ Az ősi magyar alkotmányt, ugymond e becses lap legujabban, eltörlészték az 1849-diki törvények, ezeket pedig megsemmisíték a debreczeni convent határozatai, melyek érvényt igényelnek, miután az országnak minden hatóságai által közzététettek. A rendes, szokott sanctiót e törvények ugyan nem nyerték meg, de szentesítettek közvetlenül az által, hogy a magyar király is elált a 48-diki törvényektől s kibocsátá a martius 4-iki alkotmányt. Az april 14-iki tény tehát rendes országgyűlési határozat, mely ő Flgének szentesítése által törvényerőt nyert! Ezt bécsi lap írja, s aztán mondja valaki, hogy Bécsben a sajtószabadság korláto! Hogy a debreczeni convent nem is annyira a 48-diki törvényeket, mint a pragmatca sanctiót tépte szét, s hogy ily tény a Habsburg háznak tagja nem szentesíthet, azt a furlangos „Oest. Ztg.“ — magasabb czélok lebegvén szeme előtt, — mint esekélységet fel-szem veszi. Később ugyan azt mondja az „Oest. Ztg.“, hogy a 49-diki alkotmányok (azaz a martius 4-iki) jogilag fenn nem állanak és nem állhatnak fenn, mert a két alkotmányos tényező, azaz a király és az országgyűlés sem az egyik sem a másikon nem voltak megegyezni; ebből tehát az következnék, hogy a debreczeni convent határozata még sem követelhet jogerőt, e logikai következményt azonban az alkotmányos „Oest. Ztg.“ nem fogja el. Neki, ha akarja, vembes; ha akarja nem vembes. De hát mi-ért foglalkozunk mi ez őrt beszéddel? Mert róla is áll, hogy: „es itt Methode in dem Wahsinn.“ A badar szőhálmaznak czélja csakugyan az, hogy érvényt biztosítson egy forradalmi eszmének, azaz, hogy a loyaltás mezt öltse a Verwirkolás tanára. Nektünk pedig kötelességünk, fennhangon s erélyesen óvást tenni úgy a jogapodó czél, mint a felségserőt esköz ellen.

— A „Wanderer“ írja, hogy az ország-uton, Fácánutczában lakó Koppaner nevű fuvarostól hordókkal megakott két szekér foglaltatott le, melyek vasárnap Gerasdorfbá érkeztek s a teberszállító jegyzék szerint állítólagosan Stockerauból Malackára az itteni czugorgyár számára vasedényeket vittek. A szekereket a gerasdorfi polgármester és egy költségtanácsos tartóztatták le, miután a fuvarosok a gerasdorfi korszomában kitérő s gya-nura okot adó feleleteket adtak, miből követ-

keztették, hogy a hordóknak nem vasedények, hanem Lengyelország számára fegyverek vannak. A hordókat kinyitották s ezernél több fegyvert találtak bennük.

— Király-Béke Vilma urhölgy, kinek megégerőli szólnak a pesti lapok f. h. 15 én reggel halt meg. Pesten, valóban férfias önmegtagadásal. Ő volt családjának utolsó tagja, oly család, melyet egymásután a legszomorubb sorscsapások értek. A „P. L.“ ezeket következőkben foglalja össze. A most elhunyt Király Vilma, Király József elhunyt pesti fő hivatali tiszt özvegye, dr. Beke, győri orvos tudor leánya volt, a ki az utczán elesvén, lábát törte, miben belehalt. Anyját, ki az apa halála után rövid idővel leányát Pesten megakarta látogatni, a gőzűsön szébüldés érte, úgy, hogy a dupaparton reá váró leány elé szeretett anyjának holttestét hozták. Bátyja Beke Agoston, győrárosi bíró, két évvel ezelőt szintén szébüldés folytán azon perczben halt meg, midőn a városbázán az ülést megakarta nyitni. Őcsesét, volt törvényeséki tanácsost, hivatal szobájában, íróasztala mellett balva találtak. Egyik nővére, Emma, csakhamar az epemirigy áldozata lett, midőn rokonait Bécsben meglátogatta. Másik nővére, Korcella anyja egy barátjánél halt meg egy estei alkalmával a whist-asztal mellett. Végre a legfiatalabb, Henriette Laiml lovag, es. k. ezredes neje szintén hitelen halállal mult ki. Király Vilma asszony is, úgy látszik, előre érezte szomorú végét, ismerősei körében kevéssel halála előtt a családját ért sorscsapásokról szól s félelmét nyilvánította, nehogy rövid halállal haljon meg. Igen müvelt hölgy, kellemes társalgó volt, csinos külteményeket is írt. Béke poraira!

— A svéd kamarában 77 szavazattal 59 ellenében törvénynyé lett, hogy az öngyilkosok, az elítéltek, az örökös fogságra kárhoztottaknak halott testei minden vallásos szertartás nélkül eltemetendők. A világiak szigorubbak a papoknak. Akath. egyház csak a párvádoroknak és a megátalkodottaknak tagadja meg azt.

— Fiume helyhatósága a közigazgatásban hivatalos nyelvtől az olasz nyelv használhatóságát szorgalmazta az illető felsőbb helyeken. Mint a „Pozor“ írja, Thierry lovag, ki ez ügyben Zágrábba s Bécsbe mint a fiunei helyhatóság meghatalmazottja utazott, Fiumébe visszatért s eljárása eredményéről a helyhatóság közelebb tartott ülésében jelentést tön. Jelentése szerint a kérelem nemzetelienis tün-tetésül tekintetett. Dr. Ghiaesics hosszabb beszédében azt iparkodott megbizonyítani, hogy Fiume városa az utóbbi időben a horvát nemzet ügy iránt meleg rokonszenvet tanusított volna s indítványozza, hogy a gyűlés felállással jeleltes ki rokonszenvét, mi meg is történt.

Nyiltposta. A „Fővárosi lapok“ és „Koszoru“ csempéldányait egy hét óta nem kapjuk. Mi lapunkat pontosan küldjük.

Közyűlési meghívás.

A es. kir. m. erdélyi kölesönös jég- és tüzkárméntő társulat, a jég- és tüzzsaki szabályokban, közyűlésileg szükségesnek elismert módosítások részletes megvitatása végett folyó évi február 10-én az igazgatóság belső farkas-utczai 81. sz. irodájában rendkívüli közyűlést tartand, melyre a társulat t. cz. tagjait tisztelettel meghívja Kolozsvárt, jan. 9-én 1864.

Az igazgatóság.

Nemzeti színház. Péntek, január 15-én Albisi László jutalmára, itt először: „Kényszerített fejedelem.“ Énekes bóhozat 3 felv., írta Feleki Miklós. Közönség nagyon kevés számmal; pedig tekintetbe lehetett volna venni, hogy Albisi egy igazán nélkülözhetetlen tag, s eddig is általános tetszésében állott a közönségnek.

Szombat, január 16-án „Norma“, opera 2 felvonásban. A cziuszeret Pajor Anna, Adalgisát Fehérvári Mari játszták; utóbbi mint ujonnan szerződött tag lépett föl.

Vasárnap, január 17-én „A király háza sodik“ Vigjáték 3 felvonásban, írta Tóth Kálmán. Gyulai (Doctissimus) jó alak volt. Közönség a retentő hideg miatt kevés számmal. A páholyok mind üresen ásitottak.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jan. 12. A „Morning Post“ panaszokban tör ki a Németországban történő hallatlan dolgok ellen, s mélyen sajnálja, hogy a német nagyhatalmak a kisebb államoktól vonszoltatni engedik magukat. Angliától nem tarthat Németország, habogy háborúra kerül a dolog. Az „Economist“ a német dán vizsályra vonatkozólag így szól: „Még soha sem volt annyira kedvtünk ellen a szárazföldi vizsályokba elegyedni, mint most, s az egész nemzet soha sem ta-

nusított oly nagy egykedvűséget a szárazföldi vizsályok ellen, mint most.

A Párisban elfogott olaszokról itt azt hiszik, hogy azok nem álnévték. Trabucco azon ezer hős egyike, a kik Garibaldival Sziciliába mentek. Ő azt vallja, hogy már Aspromontén esküdött meg, hogy Olaszországot meg fogja a császáron boszulni. Mindnyájuk pedig azt mondja, hogy tettüket nem bánják, s ha az nem is sikerült, mások ujjal meg fogják kísérteni. „Mig a császár Rómában marad, addig nem engedünk neki nyugtot“, — így szólnak.

Francoziaország. Páris, jan. 12. A törvényhozó test tegnapi ülésében Thiers a kormány egyetemes belpolitikáját taglalo beszédében többek közt ezeket mondotta: „Mindig három elvet tartottam szem előtt, fellépésem szabálya gyanánt: a nemzet-felséget, a rendet és a szabadságot. Abban az iskolában éltem, a melyet az 1789-nek neveznek, és a mely azt tanítja, hogy Francoziaországnak joga van önmagának rendelkezni a sorsa felett s megválasztani a maga kormányát. Azt hiszem, hogy felségi jogát csak igen ritkán akarja használni. Sőt jobb lenne, hogy soha se használja; hanem ha egyszer tisztán kifejezte az akaratát, ennek jogérvényével kell birnia, s ha világosan kifejezett akaratja ellenében megengedeztetek állitana valaki, ez valóban annyit tenne, mint egyszersmind törvényt s józanokosságot ellen cselekedni. De ha egyszer ez ember alávetette magát országgyűlési törvényes kormányának, két dolog van, a mit követelnie kell tőle: rendet és szabadságot. Rend nélkül a társadalom aggódásba esik; zavarba jő, nem, vagy keveset dolgozik. A gazdag olykor nem kénytelen dolgozni; de a társadalom olyan mint egy napszámos, a ki arra van itélve, hogy reggeltől estig foglalkozzék, hogy gyermekeinek kenyerét megszerezze.

Ha rend és munka hiányzik, akkor a kényuralom felé irányulnak az ohajtások. Ha a szabadság hiányzik, akkor a társadalom másképp szenved, de nem kevésbé szenved: el van keseredve, ingerült, s a mint rend hiányában kényuralmi kormányra, ugy, ha szabadsága hiányzik, forradalomra törekszik. Ezek az elvek, a melyek szerint irányoztam én életemet az események bizonydalmi között. A mint a köztársaság ki lőn kiáltva, megadtam magam, ha szinte az nem is volt előbbi politikai életnek megfelelő kormányrendszer, s csatlakoztam azokhoz a bátor férfiakhoz, a kik abban a rendet védelmezték. A rend még lőn mentve. Francoziaország visszatért a moarchiai elvre; ismét megadtam magamat ugyanazon tiszteletből a nemzeti felség iránt, de visszavonultságham maradtam. Abban is töltöttem volna nyugodtan életem hátralévő részét, ha ki nem hirdetik vala az 1861-i novemberi s 1862-i februári rendeleteket. A midőn a császár megengedte önknek, hogy választélatort intézhessenek hozzá, szembe állította önöket, tárcza nélküli miniszterei által, a maga kormányával, sőt egy tárczás miniszterrel is, az államminiszterrel; újból visszaállította önök ülésének nyilvánosságát; megengedte az államkölség megszavazását osztályokban s közel kilátásba helyezte a teljes hiteltűgy feletti tanácskozhatsz idejét. Ezek a rendeletek kétségen kívül nem foglalják magukba mind az ohajdandó szabadságokat; de zálogai azoknak, a melyek még elérendők; s részemről én köszönetet szavazok érettök a császárnak.

Attól a szempillantástól fogva, hogy ezek a rendeletek világot láttak, azt hittem és azt mondtam, hogy attól fogva a haza ügyei felett szabadon tanácskozhattunk s a szabadság visszaállítására közrem vehetünk; a visszatartózkodás többé nem volna esélyes, méltó és hazafias. Tanácsoltam, hogy tegyük le a hűségi esküt a császár iránt. Végre elhatároztam, hogy én magam is letegyem, miután senki sem vádolhat nagyravágyással. Egyetlen nagyravágyásom abban áll, hogy meghozzam e gyűlésnek tapasztalatim adóját, hogy hozzá szóljak a hon ügyei feletti tanácskozhászhoz, s mindezt csupán az állam és soha sem a pártok szempontjából; s így ne engedjem életem végnapjait ugy folyti le, hogy hazámnak ne használják.“ Beszédje további folyamán azt mondá Thiers, hogy ő sem a pénz-, sem a kül-, hanem csupán a belügyekkel akar foglalkozni. Kiemelte, hogy a kormány elismeri az alkotmány tökélyesbithetését s azt, hogy a törvényhozó test a választélatort vitákban kifejezheti az ország ohajtásait. Kitűnő és nagyhatású beszédében a szónok főleg arra helyezte a sulyponot, hogy a kamarának vissza kell kapnia teljes szabadságát s a miniszterfelelősségnek újból vissza kell állania. Végül kijelenté, hogy ő tartalék nélkül igéri támogatását a császárságnak, ha ez megadja a szabadságot. A hon pedig erőszakkal fogja követelni a szabadságot, ha nem adják meg neki ma, a midőn még a legtiszteteljesebben kéri.

A „Nation“ szerint az elfogott négy összekülvő egyikének neve állítólagosan Maspoli, s ez lengyel szlletésű. Sokan azonban azt

*) Mig a nemzet kebelében???

hiszik, hogy ez az egész összeesküvés történet csak a rendőrség csinálománya, a melyet a császárt ottthon hátra, kívülről pedig előre tolni szeretnék.

A „Mem. Diplomatique“ írja, hogy a szent széknél Drouyn de Lhuys dec. 8-án kelt körülményre adott válasza jan. 6-án érkezett Párisba. Antoinelli bíróknak ebben nyilatkoztatta, hogy a congressusba készséggel beleegyezett pápa kész a francia külügyminiszter által javasolt azon előleges konferenciákban is résztvenni, a melyeknek ezéla a congressus programjának megállapítása volna. Spanyol, Svédország, Portugál s a másodrangú német államok beleegyező válasza már szintén megérkezett Párisba, ellenben a három nyugati udvar még nem válaszolt. Drouyn de Lhuys ur körülményét az angol kabinethez hivatalosan nem is küldötte meg.

Olaszország. Turin, jan. 11. Az „Osservatore Piacentino“ írja, hogy a turini kormány néhány nap előtt egy befolyásos egyént, Garibaldi barátját, küldött Caprerába, hogy vegye rá Garibaldit az alkotmányos monarchia párttal való együttállásra. A tábornok el kívánta teljesíteni a következő feltételekhez kötötte: 1) Általános bocsánat az aspromontei foglyoknak. 2) Felszabadítása az elbocsátott garibaldianusoknak, hogy előbbi tiszt rangjukban visszamehessenek ezreideikbe. 3) Az önkéntesek vehessenek részt a brigantik elleni hadjáratban. 4) Hatalmazás fel őt egy önkéntes hadtest alakítására az állam költségén. 5) A mostani parlamentet oszlassák fel s egy újat hívjanak össze általános szavazás útján. 6) Della Rovere ministert bocsássák el s hívjanak két garibaldianust a miniszteriumba. 7) Az Austria ellen folyt közelebbi háborúban megsebesült minden katona 10,000 lira jutalmat kapjon államkötelezvényekben. Az esetek rokonai egy harmaddal többet. Az „A. A. Ztg.“ már csak az utolsó feltételért sem hiszi, hogy az egész tudósításban valami igaz volna.

Az a hír, hogy Párisban Napoleon élete ellen olaszok esküdtek volna össze, Turinban roppant lehangoltságot idézett elő. Eddig már több francia rendőrgyőrök érkezett ide, s a francia külügyminiszterium bizonyos egyéneknek az országból való kiutasítását kereken követeli. Ez az ügy az olaszokat annál kellemetlenebbül érinti, mert a Párisban elfoglalt ketteje garibaldista is, sőt még a Marsal-érem is díszesíti mellökét.

Németország. Berlin, január 14. A „Volksztg.“ egy jegyzék szövegét közli, a melyet a dresdai udvarnál levő angol követ, kormány parancsa nélkül intézett a szász kormányhoz jan. 5-én. Ejegyzék tartalma szerint az angol kormány azt hiszi, hogy ha a szövetségi sereg Schleswigbe bemennek, mielőtt a szerződő hatalmak ez iránt nyilatkoznának, a legkomolyabb következmények fogának belőle származni. A szövetségi csapatok magatartása Holsteinban nemcsak a szövetségi határozattal, hanem az igazsággal is ellenkezik. Bajor, Szászország és Württemberg ezért közösen fellesők. Beust miniszterelnök még azon napról felelt az érintett jegyzékre. Megírja a sértő modort, a könnyelmű állításokat s a tények felőli tudatlanságot. A szövetségi csapatok eljárása egy testvérszágban olyan tárgy, a mely egy idegen kormányra nem tartozik.

A képviselőházban jan. 13-án volt meg a szavazás a hadi költségvetés felett. A hadsereg újraszervezésének mintegy 5 1/2 millió tallérnyi költségeire szavaztak a conservatívek, a ministerek s a kath. párttörödek néhány

tagja. Az az indítvány is, hogy e költséget a rendkívüliek között ajánlják meg, 280 szavazattal 25 ellen eselést.

A porosz képviselőház magatartásáról írja a „Bresl. Z.“, hogy a válaszfelirattal a háztól szózat mondta ki; ba a király szavát adta volna, hogy a londoni szerződést megszüntetnek tekintik, Frigyes herceget elismeri és porosz segéllyel jözeiba beigtatja: ugy az alsóház a kívánt kölcsönt még a Bismark-miniszteriumnak is megszavazta volna. Jellemző szavak a porosz képviselők magatartására nézve.

A rajnai lap szerint a német szövetségi biztosok felszólították a kopenhágai kormányt, hogy a holsteini katonákat a dán hadseregből bocsassa haza; e felszólítást Anglia is támogatta, de azért a dán kabinet azt elutasította.

München, jan. 13. A „Baierische Ztg.“ ezt írja: Az a hír, hogy a német nagyhatalmak Bajorországot egyetértve szándékoznak a központi (36-os) választmány ellen rendszabályokat indítványozni, légből van kapva. A bajor kormány teljesíti kötelességét, habár az kellemetlen is volna, az egyleti törvény fenntartásában; de sem akarata, sem oka, hogy tovább menjen.

Oláh Moldvafjedelemség. Bukarest, jan. 13. A kamara utolsó ülésében megszavazták a görög zárdák kártalanítására, fegyverek, ágyúk, tölténnyartók és köpnnyek vásárlására, valamint egy ágyúöntőde felállítására kívánt kölcsönt. Az 1862- és 63-ki deficit fedezése, egy a hadsereg újraszervezésére kívánt kölcsön felett, Ghika Demeter és Costaforn elfogadott indítványai következtében, akkor fognak szavazni, a midőn az idevonatkozó egyes törvényjavaslatok szövegben lesznek.

Ujabbak. Frankfurt, jan. 15. A többség tegnap azért nyújtotta be órást, mert Austria és Poroszország csak mint nagyhatalmak helyezik kiállításba Schleswig. Szászország kinyilatkoztatta, hogy a német nagyhatalmak seregei Holsteinon keresztül a szövetség beleegyezése nélkül nem mehetnek Schleswigbe, mert Holstein a szövetség kezelése alatt van.

— Dresden, jan. 14. A „Dresdner Journ.“ külön lapja Frankfurtból távsürgönyt hoz a mai német szövetségi ülésről. Az osztrák-porosz indítványra e távsürgöny szerint Kurhessen, Mecklenburg és a 16-dik curia szavaztak. A többiek részint tisztán elutasították, részint csak föltételeken állottak hozzá. Ez utóbbiak nem teszik ki teljesen a többséget az indítvány mellett. Austria és Poroszország kijelentették, hogy most indítványukat egyoldalulag, mint nagyhatalmak fogják kivinni. Erre Szász- és Bajorország s mások óvásukat jelenték ki, Austria s Poroszország ellenővést tettek.

— London, jan. 15. Mazzini nyilatkozik a mai lapokban s azt mondja, hogy ő soha sem küldött gyilkosokat Napoleon ellen, és hogy ő senkinek sem adott gyilkoló fegyvereket. Ő a párisban elfogott olaszok közül csak Greot ismeri, de már ezt sem látta kilenc hónap óta.

Bécsi börze Januárius 18-án: Nemzeti kölcsön 80.20. 5% Metalliques 72.60. Bank-részvény 792.—. Hitel részvény 179.20. Váltó Londonra 120.50. Ezüst 120.90. Arany 5.79. 1860 diki Állam kölcsön 92.25.

Januárius 16-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarország 74.75. Erdélyi 72.15.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

(110) | 19/1 1863. |

(10—10)

Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA

mely a párisi műkiállítás arany-érmert nyert.

Középponti raktára a „Gólyához“ címzett gyógyszerár Bécében, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelemztetés. Múltan tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal árrulatnak, melyek szóról szóra az enyim szerint utmutatva, a közönség csalódására, még saját névalírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjéről itélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen q amítások ellenébe óvasul mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyenű szerekek megkülönböztetése végett, minden általam készített skatulya Seidlitz-por saját óvó bélyegemmel van ellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papirosan ezen esmertető-jegy „Moll Seidlitz-pora“ (Moll's Seidlitz-Pulver) víznyomáson látható.

Ára egy bépecsételt eredeti skatulyának 1 ft 25 kr. oszt. ért.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben hebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddig- elő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császári nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezernyi halálra részletes biz nyitványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegség, idegbaj, szívdobogás, ideges fájás, vértorlás, köszvényeszerű tagfájdalom, s végül hystéria, hypochondria, tartós hányási inger stb. eseteiben a legjobb eredménnyel használtattak, s a legártalmasabb gyógyeredményt vívtak ki Ezen, már nagy csomaggá nőti levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógy- módot hasznaltan használták, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan viszszyanyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, közművesek, mű észek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógy- szerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvék, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható csupán csak

Kolozsvárt: RITTER Tr. özvegye gyógyosz. Továbbá Beszterczén: Szongot György. Brassóban: Jekelius F. Déván: Büchler A. M.-Vásárhelyt: Bucher M. és Burdats A. N.-Bányán: Haracek. Nagy-Károlyban: Schöberl. Nagy-Szebenben: Müller gyógyyszerész N. Váradon: Jánky Antal. Segesvárt: Misselbacher. Szászsebenben: Binder F. gyógyosz. Szent-Ágotán: Knall K. gyógyyszerész. Szerdahelyt: Schimert F. gyógyyszerész. Zalatnán: Mégay G. A. gyógyosz. Zilahon: Harmath S. F. A fennebbi czégeknek létezik még ezeken kívül a

norvegiai hegyekről való valódi

DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ

raktára is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr. egy kisebbnek 1 ft. o. é. Az üvegek el vannak látva védmarkommal és kimerítő használati utasítással. Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupak- kal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsir faj a dorsch- halnak legmondosabb egybegyűjtése és kiváló tisztasága által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az köz- vetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirólaj Euro- pának minden orvosi tekintélye által mint legjelesebb gyógyoszer a mell- és tüdőbajok- ban, scrophulus és rachitis, köszvény és csúsz, kült borküjtés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

MOLL A. gyógyoszerész Bécében, „zum Storch“, Tuchlauben.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Melléklet: Tauffer Ferenc vetemény-magvakról a jegyzéke.

(13)

Egy, bécsi orvos-tudori oklevéllel bíró hasonszenvi orvos, elfogadható feltéte- lek alatt, sok évi gyakorlati tapasztalásainak megfelelő hatáskört keres.

A hasonszenv (Homoeopathia) pártolói és baráti egyesítve sziveskedjenek levél által Nagy-Szebenben Zóhrer J. Ferencz urhoz folyamodni. (Tudokozódó iroda.)

(9)

Hirdetmény.

A zoványi gyógyfürdő hasznabérbe adódik árverés útján a mostani hasznabérli ki- resztésével az 1864-ik év april. 24-től 3 vagy hat évre, minden készleteivel korsmár- lási, és mézarszéki jogaival folyó 1864-ik év január 25-ik napján d. u. 2 óra- kor Zoványon egyik tulajdonos Virág Károly 152. sz. a. bázánál a hozzá szolni kívánók 1/10 bántapénz letétele mellett árverelhetnek addig is a feltételeket Zoványon Baló József Vértessen Magyar György uraknál megtekinthetik.

(5)

Jankó Vincze

vas-öntő és gépgyára

készít mindennemű vas-öntvényeket, gazdasági eszközöket, gépeket és malom- felszereléseket; szeszgyárak részére új szerkezetű Redorták készen kaphatók külmonostor-utczában, 60 házszám alatt.

(12)

Az általános esmert, mell-fájás és köhögés ellen kiűnő hasznu

Mainzi Drescher és Fischer féle valódi

RETEK

CZUKORKÁK

egyedüli főraktára egész Erdélyben Karvázy Józsefnél Kolozsvártt
Árak: 1 fontnak 1 ft 50 kr., 1 doboznak 45 kr., 1 csomagnak 35 kr. oszt. ért.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvártt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei

I-ső kötet: 1860—61. 4-rét (26. 158 l.) 1 ft 70 kr.
II-dik kötet: 3 rajztáblával. 1862—63. 4-rét (147 l.) 1 ft 60 kr.

Külön is kaphatók.

I-ső kötet: 1-ső füzet — ft 30 kr.
" 2-dik füzet — " 40 "
" 3-dik füzet 1 " — "
II-dik kötet: 1-ső füzet — " 80 "
" 2-dik füzet — " 80 "

POLITIKAI DIVATOK.

Regény.

Irtá JÓKAI MÓR. 4 kötet. 4 ft.

Dunanan apó és fia.

Opera Offenbach Jakabtól.
Zongorára.

Potpourri 1 ft — kr.
Francia négyes — " 60 kr.
Polka — " 40 kr.